

מסדר החנוך והתרבות - המחלקה לתרבות תורנית
גליונות לעיון בפרשת השבוע

סנת החטע-עטרה

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ

דאח (חש"ך)

פרק יד כ"ב - כ"ז מעטור סני

א. שאלות כלליות:

(1) הומבן פותח דבריו על פסוקינו ד"ה עטר תעטר במליטג גם
זו מצוה שיבאר, כי אמר (ויקרא כ"ז ל') "וכל מעטור הארץ
מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קדש לה'". ואמר (סם ל"א)
"ואמר אם גאל יגאל איט ממעטרו חמסיתו יוסף עליו".

הסבר, מה הן החוכחות שגם פסוקנו ידבר באותו מעטור סבו
ידבר הפסוק ההוא?

(2) מעטור סני סבו מדברים פסוקינו מוזכר בעוד מקום בפרשת דאח,
מצא את המקום והוכח שהכוונה למעטור סני דוקא?

(3) כמה חוקרים תמהו על כך, שלא מוזכר מעטור ראטון (=מעטור לוי)
בס' דברים.

לדעת ר' דוד הופמן (בפרוט לס' דברים) יש בפרטיות עקב - ראה
רמז גם למעטור ראטון.

היכן?

(4) התוכל למצוא סבה לכך למה לא הוזכר מעטור סני באמנה שכרתו
עולי בבל בנחמיה פרק י' פסוקים ל"ו - ל"ז.

ב. בטעם המצוה

מקשה אברבנאל: מה תועלת בהפרש המעטור הזה מטאר תבואות, אחרי
שזו וזו יאכלו הבעלים?

וזו תשובת אברבנאל:

דע לך שיש בזה תועלת עצומה והיא: בהפריטך אותו
המעטור והוליקך אותו לירושלים לאכלו סם לשם
מצוה לפני ה', תלמד ליראה את ה' ותקנה התכונה
הטובה הזאת, והיתה למידת היראה בעטותך הדברים
ההם לשם מצוה ולהתלמד בקיום הצווים האלוהים,
שבזה ההרגל יקנה בנפשו את ההכנעה לה' ית'.

הטוה טעם זה לטעמי מצוה מעטור סני שהובאו ממפרטים סונים
בגליון ראה חש"ס והסבר מה ההבדל העקרוני בין הטעמים ההם
לבין הטעם הזה?

ג. בב עטר תעטר את כל תבואת זרעך.

ראב"ע ד"ה עטר תעטר

ונסמכה זאת הפרשה כי אסור לאכול כל עוף טמא ובהמה טמאה
ונבלה והנה בבשר יבדגן אסור לאכול והקדש כי אם במקום הנבחר.

(1) הסבר את המלים המסומנות בקו.

(2) הטוה פרוטו זה לדברי רסי עטר תעטר (ד"ל).
מה ההבדל העקרוני ביניהם?

ד. שאלות ודיוקים פרטיות:

(1) כ"ב ד"ה עטר תעטר: מה ענין זה
אצל זה? (-אצל הפסוק הקודם לו)
אמר להם הקב"ה לישראל: לא תגרמו
לי לבטל גדיים סל תבואה עד טחן במעי - ולא במקומו חסני סמות ל"ד-כ"ו,
אמותיהן. טאם אין אתם מעטרים מעטרות ולא הביאו אלא במקומנו?
כראוי כשהוא סמוך להתבטל אני מוציא
רוח קדים והיא מסדפתן, טנאמר (מלכים
ב' י"ט כ"ו) "וסדפה לפני קמה" -
וכן לענין בכורים.

(2) כ"ד ד"ה כי יברוך: טתהא התבואה מרובה לטאת.

(א) מה קשה לו?
(ב) הרא"ם מקשה: ולמה לא יפרשו
סייה דבק עם "כי ירחק ממך
המקום" הסמוך לו, ויהיה פרוט:
כי יברוך לכבוש כל כך ארצות
לטבת בו עד שירחק ממך המקום;
ענה לסאלמו!

(3) כ"ו ד"ה בכל אשר תאוו נפשך: כלל
"בבקר בצאן וכיין ובשכר: פרט
"ובכל אשר תאוו נפשך; חזר
וכלל: מה הפרט מפורט ולד
ולדות הארץ וראוי למאכל
אדם וכו'.

דברי רש"י אלה לקוחים מבריתא
ד"ג מדות דר' ישמעאל מדה ו':
"כלל ופרט וכלל, וסוף דבריו:
אי אתה דן אלא כעין הפרט. מה
הפרט מפורט ולד ולדות הארץ, אף
כל ולד ולדות הארץ"

(א) הסבר, האם באו המלים האחרונות
"ובכל אשר תאוו נפשך" להרחיב
את היקף הדברים שבהם מותר
להוציא את הכסף, או לצמצמו?

xx (ב) כיצד זה קוראים חזל לבקר
ולצאן בשם "ולדות הארץ" (במקור
אחר: "גדולי קרקע")?

בעל ספר הזכרון על רש"י: לפי שהיה
נראה "ושמחת אתה וביתך והלוי"
לא העזבנו מהשמחה ההיא, כלומר
מלאכול עמך במעשר שני.

(4) כ"ז ד"ה והלוי לא העזבנו:
מליחן לו מעשר ראשון.

הסבר. למה לא יפרש באמת כן ולמה
יכביט הכהן ענין מעשר ראשון?

ה. כד וכי ירבה ממך הדרך
כי לא תוכל שאתו
כי ירחק ממך המקום

אשר יבחר ה' אלוהיך לשים שמו שם

כי יברוך ה' אלוהיך

אלשיך: ... כי כמקרה בני האדם בכל דורותינו חסדו תורתנו: שהיה
נקרא לקצת עשירי עם בימינו ההם: כי אם יאמרו לאיש בעל
עשרת אלפי דינר זהב ונושא ונותן בו: "למה לא תקבע עתים
לחורח כראובן שכל נכסיו לא יגיעו עד מאה דינרים ולומד
ושונה בכל יום?" אז יתוך העשיר: "לא בדעת חדבר, כי הלא
ראובן בשעה אחת מספיק לו לטפל בעסקו, אך אנכי כי רב חילי
וכי כביר מצאה ידי, חלואי כל היום וכל הלילה יספיק לי,
לשאת ולחונן בממוני, כי לפעמים לאכול אין לי פנאי ומה גם
לעסוק בתורה?"

... נמצא כי לפי רוב הסיבות יה' את האדם ימנע מהחזיק לו
טובה, ואין זה כי אם שהונו אשר נותן לו ה' הוא חסבה שיוטל
מלבו חשק בית ה' וקדושת המקום, אשר בזה ה' לשכן שמו בו
והולך ונשמט מיראתו וכו'...

(1) מה הם הקשיים בסגנון פסוקנו שהביאו לדרוש מה שדרש?

(2) במה מתנגד פרוטו (דרוש) לפרוש רש"י ד"ה כי יברוך (27)?

ו חשונה:
כ"ד: כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשים שמו שם

כ"ו: ... והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו --

נסח למצוא סבת השנוי בין שני הפסוקים!

השאלות המסומנות ב א קשות, המסומנות ב אא קשות ביותר, ופתור כ"א לפי הבנתו.
שאלות וגם חשבוניות יש לשלוח לבחמה ליבוביץ, קרית-סמך, ירושלים.